

РОЗДІЛ 7. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ

ВПЛИВ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

THE INFLUENCE OF FOREIGN EXPERIENCE ON THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF SOCIAL WORKERS

Стаття присвячена дослідженню зарубіжного досвіду формування професійних компетенцій соціальних працівників. Мета статті – вивчення зарубіжного досвіду формування професійної компетентності соціальних працівників та його вплив на побудову стандартів освіти в Україні. Для дослідження використані загальнонаукові методи пізнання, зокрема критичний аналіз наукової літератури, який дозволяє визначити особливості формування професійних компетенцій соціальних працівників у різних країнах. Результати дослідження вказують на те, що процес формування професійних компетенцій соціальних працівників в Україні тісно пов'язаний з впровадженням державних освітніх програм, які враховують як вітчизняні, так і міжнародні стандарти. Аналіз зарубіжного досвіду, особливо у країнах з ефективно розвиненими системами соціальної роботи, як Швеція, Данія, та Канада, виявив глибокий, багатогранний підхід до підготовки, що поєднує теоретичні знання, практичні навички та спеціалізоване навчання. Особлива увага приділяється розвитку комунікативних навичок, оскільки вони безпосередньо впливають на здатність соціального працівника забезпечувати підтримку та допомогу клієнтам. Також акцентується на необхідності розвитку професійної ідентичності та етичних стандартів. Практичне значення цього дослідження полягає у виявленні можливостей для вдосконалення підготовки соціальних працівників в Україні через адаптацію кращих зарубіжних практик та методик. Це включає розробку та впровадження інноваційних навчальних програм, що базуються на комбінації теоретичних знань, практичного досвіду та використання кейс-стаді та тренінгів. Такий підхід дозволить формувати висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно відповідати на соціальні виклики та потреби сучасного українського суспільства.

Ключові слова: соціальна робота, соціальні працівники, професійні компетентності, комунікативні навички.

The article is devoted to the study of foreign experience in the formation of professional competencies of social workers. The purpose of the article is to study the foreign experience of forming the professional competence of social workers and its impact on the development of education standards in Ukraine. The study used general scientific methods of cognition, in particular, a critical analysis of scientific literature, which allows to determine the peculiarities of the formation of professional competencies of social workers in different countries. The results of the study indicate that the process of forming the professional competencies of social workers in Ukraine is closely related to the implementation of state educational programs that take into account both domestic and international standards. An analysis of foreign experience, especially in countries with well-developed social work systems, such as Sweden, Denmark, and Canada, has revealed a deep, multifaceted approach to training that combines theoretical knowledge, practical skills, and specialized training. Particular attention is paid to the development of communication skills, as they directly affect the ability of a social worker to provide support and assistance to clients. The need to develop professional identity and ethical standards is also emphasized. The practical significance of this study is to identify opportunities for improving the training of social workers in Ukraine through the adaptation of best foreign practices and methodologies. This includes the development and implementation of innovative curricula based on a combination of theoretical knowledge, practical experience, and the use of case studies and trainings. This approach will allow to form highly qualified specialists who are able to effectively respond to the social challenges and needs of modern Ukrainian society.

Key words: social work, social workers, professional competencies, communication skills.

УДК 364.62:378.14
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/54.2.41>

Сущенко Л.О.,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної
та початкової освіти
Запорізького національного
університету

Соловйова Т.Г.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки
та спеціальної освіти
Запорізького національного
університету

Заверико Н.В.,
кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри соціальної
педагогіки та спеціальної освіти
Запорізького національного
університету

Постановка проблеми. Формування професійної компетентності соціальних працівників стало однією з актуальних проблем вітчизняної освіти сьогодні, оскільки в умовах кризових ситуацій, особливо таких як післявоєнне відновлення, роль соціального працівника важко переоцінити. Досвід різних країн, що стикалися з подібними викликами, показує, що ефективна соціальна робота може стати ключовим фактором у відновленні соціальної стабільності, підтримці уразливих груп населення та зменшенні негативних наслідків соціальних криз.

З огляду на це, в Україні набуває важливості процес адаптації та інтеграції міжнародного досвіду в галузі соціальної роботи. Акцент робиться на необхідності забезпечення високої якості освіти та підготовки фахівців, здатних ефективно відповідати на складні соціальні виклики. Особливу увагу необхідно звернути на підготовку соціальних працівників до роботи в умовах післявоєнного відновлення, що включає розуміння особливостей психосоціальної реабілітації, управління кризовими ситуаціями, а також вміння працювати з великими обсягами інформації та різними групами населення.

Іншим важливим аспектом є оновлення та розвиток навчальних програм з урахуванням кращих світових практик. Це передбачає інтеграцію новітніх теоретичних підходів та практичних методик у навчальний процес, включення модулів, присвячених міжкультурній компетентності, роботі з різноманітними соціальними групами, а також навчання навичкам роботи в мультидисциплінарних командах. Важливим є також забезпечення можливостей для практичної підготовки та стажувань, які дозволяють студентам здобувати реальний досвід роботи в сфері соціальної роботи.

Враховуючи зростаючу потребу в кваліфікованих соціальних працівниках в Україні, особливо в контексті поточних соціально-економічних викликів, актуалізація та модернізація підготовки таких фахівців стає пріоритетним завданням для освітніх установ та влади. Це дозволить не лише підвищити рівень професійної підготовки, але й забезпечити адекватну відповідь на соціальні потреби країни.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Аналіз зарубіжної літератури з теми впливу зарубіжного досвіду на формування професійної компетентності соціальних працівників виявляє різноманітні підходи та практики, які застосовуються у різних країнах. Наприклад, Vuljevac і Ораїс [6] досліджують базу знань і процесуальні компетенції в практиці соціальної роботи, підкреслюючи важливість поєднання теорії і практики. Ораїс [10] також вводить концепцію рамки професійної компетентності в соціальній роботі. Важливим аспектом є також вплив різноманіття, як показано у дослідженні Gearing і Washburn [8], де аналізується зміцнення навичок та компетенцій соціальних працівників через залучення до різноманітних середовищ.

Звертаючись до вітчизняної літератури, ми бачимо, як українські вчені адаптують та розвивають зарубіжний досвід у контексті місцевих умов. Гітун Н. [2] детально описує підготовку соціальних працівників у Швеції, акцентуючи на стані та напрямках удосконалення науково-методичного забезпечення. Логвиненко Т.О. [3] вивчає особливості професійної підготовки соціальних працівників у системі вищої освіти Данії, відзначаючи ефективність датських педагогічних підходів. Внесок Гери Т. І. [1] у психотерапевтичні засади організації професійно зорієнтованого тренінгу важливий для розуміння, як ці методи можуть бути застосовані в українському контексті. Важливість такого інтегрованого підходу підтверджується також Харламовим М.І. [5], який досліджує різні аспекти соціальної роботи в українському контексті.

Таким чином, як зарубіжна, так і вітчизняна література підкреслює значення глобального обміну досвідом і знаннями для розвитку і вдосконалення підготовки соціальних працівників.

Українські вчені та практики активно інтегрують міжнародні практики, адаптуючи їх до вітчизняних реалій, що сприяє підвищенню якості освіти та практики соціальної роботи в країні.

Мета статті – вивчення зарубіжного досвіду формування професійної компетентності соціальних працівників та його вплив на побудову стандартів освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу. Формування професійних компетенцій соціальних працівників в закладах вищої освіти України відбувається на основі складених державних програм, які враховують як національні, так і міжнародні стандарти освіти. Ці програми спрямовані на забезпечення випускників комплексними знаннями та практичними навичками, які необхідні для ефективного виконання їхніх обов'язків.

В основі національних програм підготовки соціальних працівників в Україні лежить комплексний підхід, що поєднує фундаментальні знання та практичні навички, відповідні до потреб сучасного суспільства. Ці програми розробляються з урахуванням міжнародних освітніх стандартів та передового зарубіжного досвіду, адаптованого до українських реалій.

Залучення міжнародних стандартів дозволяє українській системі освіти інтегрувати кращі практики з усього світу, забезпечуючи високий рівень професійної компетентності випускників. Це включає навчання сучасним методикам соціальної роботи, розвиток комунікативних навичок, вивчення психологічних аспектів взаємодії з клієнтами, а також освоєння правових та етичних основ професії.

Щоб інтеграція зарубіжного досвіду відбувалася ефективно, важливо, щоб компетенції, які формуються у спеціалістів в різних країнах відповідали ключовим компетенціям вітчизняних спеціалістів, що враховують особливості запитів суспільства.

До спеціалістів соціальної роботи в Україні в умовах сучасності висуваються особливі вимоги, зумовлені воєнним станом, комплексом економічних та соціальних викликів, а також масовою міграцією населення. Війна внесла значні корективи у звичний ритм життя, призвівши до гострої потреби у кваліфікованих соціальних працівниках, здатних надавати ефективну підтримку та допомогу постраждалим від воєнних дій.

Науковці у сфері соціальної роботи доклали значних зусиль для визначення ключових знань, які є важливими для ефективного здійснення їх професійної діяльності.

Ця потреба виникла у зв'язку з необхідністю інтеграції соціальної роботи в систему університетської освіти. Першопрохідцями у цій сфері були науковці Канади, які почали працювати в 20-30х роках ХХ століття. В цей час у кількох

університетах почали з'являтися факультети та школи, які спеціалізувалися на соціальній роботі. У 1956 році, Національна Асоціація соціальних працівників США встановила фундаментальні знання для соціальних працівників, включаючи розуміння розвитку та поведінки людини, особливо у контексті соціального, культурного та економічного середовища. Важливими вважаються також знання про психологію надання та отримання допомоги, способи комунікації, включаючи вербальну та невербальну поведінку, взаємодію між групами та індивідами, вплив соціокультурних факторів, як-то релігія, закони, соціальні інститути на особистість і громаду. Окрім цього, акцентувалося на розумінні громадських процесів, розвитку та змін у громадах, їх соціальних службах та ресурсах, а також на осмисленні соціальних служб, їх структури, організації та методів роботи. Не менш важливим було визнано самопізнання, розуміння власної особистості та тих особистісних відносин, які можуть впливати на професійну діяльність соціальних працівників [9].

Усі зазначені вимоги до формування професійних компетенцій стали в основу методологій закладів вищої освіти, що займаються підготовкою спеціалістів соціальної сфери. Ці стандарти освіти імплементувалися передовими ЗВО різних країн. Розглянемо досвід підготовки соціальних працівників провідних країн ЄС.

У Швеції, програма підготовки соціальних працівників триває 3,5 роки. Ця програма поділяється на три етапи. Перший етап, тривалістю у 2 роки, охоплює основні теоретичні знання, включаючи соціальну роботу, психологію, соціологію, політичні науки, соціальну політику та право. Після успішного завершення цього етапу та здобуття 120 ECTS балів, студенти переходять до другого етапу – 20-тижневої безперервної практики, під час якої вони набувають практичних навичок у реальних умовах, зокрема у соціальних службах для дітей та молоді. Третій етап включає поглиблене вивчення спеціалізованих теоретичних курсів, які можуть тривати 20 тижнів та надають студентам 30 ECTS балів. Цей етап забезпечує глибоке розуміння соціальної роботи, педагогіки та психології [2].

В Данії вища освіта характеризується бінарною структурою, що включає університетську освіту та докторські ступені. У цій країні також використовується система ECTS. Понад 20 навчальних закладів пропонують професійну підготовку соціальних працівників і соціальних педагогів. Університетські програми включають бакалаврські (3 роки), кандидатські (2 роки на базі бакалаврського ступеня) та докторські (3 роки на базі магістерського ступеня) курси. Подібні освітні системи також існують в інших країнах, таких як Нідерланди, Німеччина та Норвегія, де освітні програми для соціальних

працівників також включають комбінацію теоретичних знань та практичного досвіду, з використанням системи ECTS та різних рівнів ступенів [3].

У системі вищої освіти більшість коледжів, які пропонують професійні бакалаврські програми, входять до системи Центрів вищої освіти (CVUs). Ці коледжі поділяються на п'ять категорій, включаючи коледжі соціальної роботи й охорони здоров'я, де готують фахівців у сфері соціальної роботи.

По завершенні навчання в цих коледжах, студенти можуть отримати один з двох ступенів: академічний професійний ступінь (The Academy Profession degree – AP degree) після дворічного навчання та набору 120 кредитів ECTS, або професійний бакалаврський ступінь після 3-4,5 років навчання та зарахування 180-270 кредитів ECTS. Навчальні програми орієнтовані на практичне застосування знань та аналітичне мислення, включаючи значну частину стажування.

Зокрема, Копенгагенський коледж соціальної роботи (Copenhagen College of Social Work – CCSW) пропонує різні бакалаврські програми, включаючи класичну та інтеграційну, а також післядипломну освіту та професійні курси. Співпраця з Університетом Ольборг дозволяє проводити навчання за магістерською програмою з соціальної роботи.

У 2005 році коледж розширив свою структуру за рахунок включення дослідницького центру з соціальної роботи. Класична програма соціальної роботи зосереджена на підготовці студентів до самостійної практичної роботи, з акцентом на роботу з дітьми та сім'ями або спеціалізацію в центрах зайнятості. З 2002 року тривалість навчання з соціальної роботи в Данії збільшено до 3,5 років, при цьому випускники отримують бакалаврський ступінь. Основа програми бакалаврату включає чотири основні напрямки знань: соціальна робота, психологія, законодавство, соціальні науки та практика, з можливістю отримання до 240 кредитів ECTS [7].

У Канаді на сьогоднішній день 26 університетів у Канаді пропонують програми з соціальної роботи, випускники яких отримують бакалаврський або магістерський ступінь, що надає їм статус професіоналів у цій галузі. Соціальні працівники працюють у різних сферах – урядових установах, некомерційних організаціях або навіть як приватні практикуючі фахівці. Вони також можуть виконувати функції радників.

Серед клієнтів соціальних працівників – особи різного віку: діти, молодь, дорослі, літні люди. При розробці соціальних програм, у яких задіяні ці спеціалісти, враховуються особливості проблем, з якими стикаються їх клієнти, що впливає на обсяг та спрямування наданих послуг.

Соціальні послуги поділяються на ті, що надаються урядовими установами в рамках

законодавства, і послуги, які надаються волонтерськими організаціями [5].

На основі отриманої освіти в сфері соціальної роботи, працівники набувають низку важливих компетенцій, які є ключовими для їхньої ефективної професійної діяльності. Ці компетенції охоплюють широкий спектр знань та навичок, які необхідні для вирішення різноманітних завдань у цій галузі. Як зазначає Buljevac & Орасіс [6] ці компоненти інтегровані в одне синтезоване утворення – комунікативно-функціональну компетентність, яка є інтегративною якістю особистості. Зокрема, Орасіс [10], виділяє п'ять ключових компонентів у структурі професійної компетентності:

1. Широкий спектр теоретико-прикладних знань, який відповідає умовам достатності для продуктивної професійної діяльності.

2. Систему організації та структурування знань, усвідомлення реального зв'язку між елементами, класифікацію.

3. Структурування знань, виділення основних вузлових елементів.

4. Дослідження взаємозв'язків галузі знань, можливість оновлення як змісту, так і відносин під впливом об'єктивних фактів.

5. Фундаментальні знання, що визначають роль загальних принципів, ідей; методологію, прагматизм, безперервність зв'язків «знання – діяльність»; рефлексивність знань.

Такі знання та компетенції, набуті в результаті освіти, готують соціальних працівників до викликів сучасного світу, дозволяючи їм ефективно вирішувати практичні завдання у професійно-технічній сфері, а також розвивати аналітичне мислення, що є необхідним для успішної соціальної роботи [10].

Формування компетенцій соціального працівника в сучасному світі значною мірою ґрунтується на підході різноманітності, що визнає важливість різних видів знань та навичок. За даними Gearing [8], професійна компетентність формується через інтеграцію різних видів компетенцій: концептуальної, інструментальної, інтегративної, контекстуальної та адаптивної. Ці компетенції разом створюють міцну основу для ефективної міжособистісної комунікації, яка є важливою для соціальної роботи.

Професійна освіта сприяє формуванню не лише професійних навичок, але й соціальних настанов, таких як професійна ідентичність, професійна етика, конкурентоспроможність, прагнення до наукового вдосконалення та мотивацію до продовження освіти. Ці аспекти є невід'ємними частинами компетентності соціального працівника.

Погляди вчених на професійну компетентність соціального працівника можна узагальнити в декілька основних аспектів. Перший аспект визначає професійну компетентність як актуальне, діяльнісне психічне новоутворення особистості, що спрямоване на досягнення цілей діяльності. Це включає в себе почуття власної успішності та корисності, а також усвідомлення здатності ефективно взаємодіяти з оточуючими. В якості особистісно-професійної характеристики, професійна

компетентність є взаємопов'язаною з професійно-значущими якостями особистості соціального працівника. Особистісні особливості працівника виступають як інструмент його професійної діяльності в контексті соціальної роботи.

Ці міркування відображаються у дослідженні Gearing [8], яке підкреслює важливість впливу різноманітності на розвиток навичок та компетенцій соціальних працівників. Їх робота підкреслює, що залученість до різноманітних ситуацій та контекстів сприяє зміцненню компетенцій та підготовці до ефективної соціальної роботи в різних умовах.

У системі освіти України для підготовки соціальних працівників активно використовуються сучасні освітні технології, які дозволяють формувати комплексну професійну компетентність. Головна мета таких технологій – підготовка фахівців, здатних до виконання інформаційно-аналітичної роботи, володіння методами збору, обробки та аналізу інформації, а також здатності до постійного самовдосконалення і вирішення складних завдань.

Зарубіжний досвід привносить інноваційні напрями розвитку професійних компетенцій, які можуть удосконалювати систему освіти в Україні. Ці підходи, адаптовані до українського контексту, можуть збагатити навчальний процес, забезпечуючи студентів необхідними навичками та знаннями для успішної кар'єри у сфері соціальної роботи. Зарубіжний досвід має наступний вплив на формування професійних компетенцій соціальних працівників:

- *інтеграція різних типів компетенцій.* В Україні можна розвивати програми, які інтегрують концептуальні, інструментальні, інтегративні, контекстуальні та адаптивні компетенції. Це дозволить студентам краще розуміти та адаптуватися до різних соціальних сценаріїв та викликів.

- *фокус на міжособистісну комунікацію.* Включення курсів та практик, що зосереджені на розвитку ефективних комунікаційних навичок, є критично важливим для соціальних працівників, оскільки це безпосередньо впливає на їхню здатність забезпечувати підтримку та допомогу клієнтам.

- *розвиток соціальних настанов та професійної ідентичності.* Програми повинні акцентувати на формуванні професійної етики, самоідентифікації та конкурентоспроможності у студентів, що сприятиме їхньому всебічному розвитку як фахівців.

- *значення кейс-стаді (case studies).* Використання кейс-стаді в навчальному процесі дозволяє студентам вивчати реальні ситуації, розуміти складність соціальної роботи та розвивати критичне мислення. Це допомагає їм краще застосувати теоретичні знання на практиці.

- *використання тренінгів.* Тренінги, які надають практичний досвід у різних сферах соціальної роботи, є незамінними для розвитку професійних навичок. Вони дають можливість студентам випробувати різні підходи та стратегії в контрольному середовищі, готуючи їх до реальних робочих ситуацій.

Застосування цих інноваційних підходів у системі освіти України може значно покращити якість підготовки соціальних працівників, роблячи їх більш ефективними та адаптованими до потреб сучасного суспільства [1].

Яскравим прикладом позитивного впливу зарубіжного досвіду в систему освіти є Український католицький університет (УКУ), який впровадив передовий закордонний досвід у підготовці спеціалістів соціальної роботи, запровадивши інноваційну програму, яка включає три рівні: базовий, фаховий та управлінський.

- *Базовий рівень* спрямований на забезпечення фундаментальних знань і навичок у галузі соціальної роботи. На цьому етапі студенти вивчають основні принципи і методи соціальної роботи, психологію, соціологію та інші дисципліни, що є необхідними для розуміння основних аспектів професії.

- *Фаховий рівень* передбачає більш глибоке занурення в спеціалізовані теми та практики. На цьому етапі акцент робиться на поглибленому вивченні конкретних сфер соціальної роботи, розвитку професійних навичок і здібностей для роботи з різними категоріями клієнтів.

- *Управлінський рівень* зосереджений на розвитку управлінських та лідерських якостей, необхідних для організації ефективної соціальної роботи на рівні організації та установ. Цей рівень включає навчання з менеджменту, лідерства, стратегічного планування та управління змінами.

Крім індивідуального навчання, УКУ також пропонує програми для цілих колективів або організацій, які мають специфічні потреби у підвищенні кваліфікації свого персоналу. Це дозволяє організаціям розвивати внутрішні ресурси та підвищувати ефективність своєї діяльності в галузі соціальної роботи. Завдяки цим програмам організації мають можливість розробляти індивідуалізовані навчальні плани, виходячи з власних потреб та цілей, що сприяє підвищенню якості соціальних послуг, які вони надають [4].

Висновки. Формування професійних компетенцій соціальних працівників в Україні базується на державних програмах, що враховують як національні, так і міжнародні освітні стандарти. Інтеграція міжнародного досвіду вимагає відповідності розроблених компетенцій міжнародним стандартам та специфіці потреб суспільства. Зарубіжний досвід у підготовці соціальних працівників демонструє глибокий і багатогранний підхід. Наприклад, у Швеції програма підготовки триває 3.5 роки і включає три етапи: теоретичні знання, практику та поглиблене вивчення спеціалізованих курсів. У Данії вища освіта має бінарну структуру з різними програмами для бакалаврів, магістрів та докторів, причому більшість коледжів, що пропонують бакалаврські програми, є частиною системи Центрів вищої освіти, з акцентом на практичне застосування знань та аналітичне мислення. В інших

країнах, таких як Канада, програми соціальної роботи в університетах пропонують як бакалаврські, так і магістерські ступені, підготовка фахівців охоплює роботу в різноманітних установах і з клієнтами різних вікових груп, а також розвиток соціальних програм, відповідно до конкретних потреб клієнтів. Зарубіжний досвід значно впливає на формування професійних компетенцій соціальних працівників, надаючи їм можливість інтегрувати різні види компетенцій, які допомагають краще розуміти та адаптуватися до різноманітних соціальних сценаріїв. Особливий акцент робиться на міжособистісну комунікацію, що є ключовою для ефективної підтримки та допомоги клієнтам, а також на розвиток професійної ідентичності та етики. Важливим елементом є використання кейс-стаді та тренінгів, що забезпечують практичний досвід та розвиток навичок, необхідних для реальних робочих ситуацій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гера Т. І. Психотерапевтичні засади організації професійно зорієнтованого тренінгу майбутніх інженерів-педагогів. Інноваційні підходи до науки XXI століття: зб. наук. праць і матеріалів міжнарод. наук.-практ. конф. (27 квітня 2012 року). Кіровоград : Науководослідний центр інноваційних технологій, 2012. С. 267.
2. Гітун Н. Зміст підготовки соціальних працівників у Швеції до роботи з дітьми та молоддю. Стан та напрями удосконалення науково-методичного забезпечення підготовки фахівців соціальної сфери. Хмельницький, ХІСТ Університету «Україна», 2008. С. 141-148.
3. Логвиненко Т. О. Особливості професійної підготовки соціальних працівників у системі вищої освіти Данії. Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2010. № 1, С. 59-65.
4. Програма з соціальної роботи. Український католицький Університет. URL <https://socialwork.ucu.edu.ua/magistratura/sertyfikatni-programy/>
5. Харламов М.І. Соціальна робота. Х.: НУЦЗУ, 2013. 96 с.
6. Buljevac, M. & Opačić, A. (2022). Knowledge Base and Process Competencies in Social Work Practice. 10.1007/978-3-031-13528-6_3.
7. Eurydice. Higher Education in Europe 2009: Developments in the Bologna Process. Brussels, Eurydice EACEA, 2009. ISBN: 978-92-9201-023-2 (EC-78-09-594-EN-C). Pages: 72.
8. Gearing, R. & Washburn, M. (2023). Strengthening Social Work Skills and Competency Through Exposure to Diversity. Journal of Social Work Education. 1-16. 10.1080/10437797.2023.2199049.
9. Morales A., Sheafor B. Social Work: A profession of many faces. Boston, 1990. 325p.
10. Opačić, A. (2022). Introduction to the Professional Competency Framework in Social Work. 10.1007/978-3-031-13528-6_1.